

درآمد: از امیر کبیر به سلطان مراد میرزا، حسام السلطنه، حاکم فارس: خبر قلعه سازی پسر یعقوب علی خان است که مراد میرزا می گوید صدق ندارد و خواسته امیر کبیر خود تحقیق کند - امیر کبیر تذکر می دهد که حاکم باید از رخدادهای مملکت خود آگاه باشد

GIIIA 146

(در بالای نامه با خط قرمز آمده: خط مرحوم میرزا سعید خان وزیر امور خارجه است اوقاتی که نزد مرحوم میرزا تقی خان امیر اتابک اعظم منشی بوده اند از طرف آن مرحوم به سلطان مراد میرزای حسام السلطنه والی فارس نوشته شد)

(همچنین در حاشیه ی نامه نوشته شده است:

میرزا سعید خان آذربایجانی و مرندی الاصل و در زمان ولایت عهد ناصرالدین شاه در یکی از مدارس قدیمی شهر تبریز مشغول تحصیل علم دینی و آخوند و معمم بوده چون میرزا تقی خان امیر کبیر در دستگاه قائم مقام بزرگ مشرف کارخانه قائم مقام بوده و رفته رفته در دستگاه ولیعهد مذکور راه یافته و لیاقت از خود بروز داده بود پس از مرگ محمد شاه امیر کبیر به سمت پیشکاری ولیعهد روانه طهران می شوند اتفاقاً میرزا سعید خان یا ملا سعید مطلب و عرضی داشته به باسمنج نزدیکی تبریز به اردو می رود. همینکه عریضه خودش را به امیر اتابک می دهد مرحوم امیر، حسن قریحه وزیر را استنباط فرموده خواه یا ناخواه میرزا سعید خان را با خود به طهران آورده به کار و مهمات دولتی می گمارد تا پس از شهادت امیر کبیر رحمه الله علیه به وزارت امور خارجه منصوب و مصدر خدمات عمده می شود تا لیبیک یاقق را اجابت کرده است در زمان مرحوم امیر کبیر احکام مخصوص را میرزا سعید خان می نوشته است چنانکه این حکم را از طرف امیر میرور به حسام السلطنه والی فارس نوشته و مهر ظهر مهر مرحوم امیر اتابک است. نگارنده مرحوم میرزا سعید خان را وقتی که مامور به تولیت آستان قدس رضوی شده بود و در حقیقت رنود تبعیدش کرده بودند بخاطر دارم. آن مرحوم را در زاویه حضرت عبدالعظیم ملاقات یعنی دیدار کردم. سید موسی مستوفی آشتیانی)

هو

فدایت شوم در باب فقره قلعه ساختن پسر یعقوب علی خان اظهار داشته بودید که صدقی ندارد از جانب بنده تحقیق شود. تحقیق بنده جای خود دارد نواب والا هم که حاکم مملکت هستند باید همیشه از کار خود با خبر و مستحضر باشند و رسوم حزم و احتیاط را هیچ وقت فرونگذارند چنان نباشد که از این هرزه کاری های اشرار

صورت وقوع یابد و منجر به زحمت و مرارت نواب والا شود احاطهء کلیه در هر کار باید داشت و بصیر و بینا به رموز و نکات همه ولایات باید بود. می نویسم و می سپارم که غفلت نفرمایند. امضاء

در پشت نامه مهر امیر کبیر: عبد الراجی محمد تقی

پانوشت: میرزا سعید: چندین بار نام وی در این مجموعه سندها آمده است: میرزا سعید خان انصاری، موتمن الملک، است که امیر کبیر در سال ۱۲۶۴ او را به خدمت گرفت و به دلیل داشتن خط خو، منشی و کاتب اسرار امیر شد. در سال ۱۲۶۸، دبیر مهمام خارجه و ملقب به "موتمن الملک" شد و یک سال بعد وزیر امور خارجه گردید. سمت هایی دیگر و کنار منصب وزارت دارا بود اما بیش از سی سال سابقه خدمت در وزارت خارجه داشت.

The Ghani Collection at Yale